

V spomin

IVAN GAMS

(1923–2014)

Ivan Gams (na sredini) s Karlom Natekom (levo) in Milanom Šifrerjem (desno) na ekskurziji pod Snežnikom septembra 2003 (foto: Miha Pavšek)

Ivan Gams se je rodil 5. julija 1923 v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Umrli je v enaindevetdesetem letu, 10. marca 2014. Bil je zaslužni profesor fizične geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Štejemo ga med vodilne slovenske geografe. S strokovnim delom s področja regionalne geografije, geomorfologije, klimatogeografije in posebej krasoslovja je ponesel slavo slovenske geografije daleč čez domače okvire in prejel za svoje raziskovalno delo številna priznanja in častne naslove, med drugim leta 2002 kipec Civilne zaščite.

V Ujmi se ga posebej spominjamo, ker je bil z Bojanom Ušeničnikom pravzaprav njen ustanovitelj. V prvi številki je prispeval uvodnik, potem pa je bil dolga leta predsednik uredniškega sveta in član uredniškega odbora. Ivan Gams je bil vizionar – Ujma je nastala v času, ko so se v Združenih narodih ravno začeli pogovarjati o velikem gospodarskem pomenu naravnih nesreč in ustanovili mednarodni odbor Združenih narodov za naravne nesreče (ISDR) oziroma oblikovali desetletje boja proti naravnim nesrečam (1999–2010).

Deloval je kot visokošolski učitelj, svoje obsežno znanje je v iskrivih predavanjih o naravnih procesih posredoval številnim generacijam študentov. Čeprav je bil predvsem krasoslovec, je v svojih delih pogosto obravnaval naravne nesreče, posebej posledice neurij, kot prvi pri nas(!) snežne plazove, pobočne procese, potrese, sušo in požare, drobirski tok ter poplave, o katerih je prispeval geografsko klasifikacijo. Med prvimi v Sloveniji se je posvetil družbenogeografskim vidikom naravnih nesreč in že na začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja poročal o tem, kako prebivalci zaznavajo nevarnost zaradi potresa in poplav, ter o vedenju in doživljanju ljudi med nesrečami.

Bil je izjemno plodovit pisec, ki so ga odlikovali hitra odzivnost, inovativnost ter izjemno poznavanje slovenskih pokrajin in procesov v njih. Njegova bibliografija obsega več kot 1200 enot. V šestih desetletjih aktivnega delovanja je tako letno objavil več kot dvajset znanstvenih študij, po katerih je bil znan tudi širši javnosti.

Bil je pobudnik pregleda stanja na področju naravnih nesreč in začetnik preučevanja zaznavanja ogroženosti zaradi naravnih nesreč. Že leta 1983 je vodil prvi posvet o naravnih nesrečah v Sloveniji, ki ga je pospremil izid monografije *Naravne nesreče v Sloveniji kot naša ogroženost*, ki jo je tudi uredil. Dejavno je sodeloval tudi pri posvetu o naravnih nesrečah v Jugoslaviji. Ob tem je prispeval k izidu publikacije *Nesreče in varstvo pred njimi* in njen pomen sam opisal takole: »... Neupoštevanje možnosti vnovične katastrofe narava sama kaznuje. Zato so knjige tako potrebne, tudi za šolski pouk. Končno pa taka knjiga že z obsežnim prvim poglavjem o naravnih in drugih razmerah prispeva k boljšemu poznavanju naše države.«

Ivan Gams je nenehno poudarjal pomen »... preventivnega raziskovanja za odpravo naravnih nesreč, saj se družba le na tak način lahko reši ponavljanja naravnih nesreč v nedogled ...«. Njegovo delovanje je vključevalo Slovenijo in tudi procese v nekdanji širši domovini ter na področju krasoslovja tudi v tujini.

V tej luči je pomembno njegovo dolgoletno sodelovanje z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje, saj so poleg geografskih pregledov naravnih nesreč v Sloveniji širše družbeno pomembni tudi njegovi prispevki o ureditvi sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Sloveniji.

dr. Blaž Komac